Arkeologisk schaktningsövervakning

ORNÄSGATAN

vid schaktning för läckande VA-ledning i stadslager L2001:4288
i Falu stad och kommun, Dalarnas län
2020

Dalarnas museum

Arkivrapport dnr 263/20

Eva Carlsson

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY
Fastighetskartan: © Lantmäteriet.

Dalarnas museum, Falun, 2020

Inledning

Då en vattenläcka uppstod i Ornäsgatan i Elsborg grävde Falu Energi & Vatten AB ett schakt för att laga läckan (bilaga 1). En arkeologisk dokumentation gjordes utifrån Länsstyrelsen Dalarnas generella beslut, dnr 431-8396-2020, för Falu stadslager L2001:4288.

Syfte

Syftet var att med ett vetenskapligt arbetssätt dokumentera de fornlämningar eller delar av fornlämningar som kan beröras av planerat arbetsföretag.

Metod

Schaktet var redan grävt när arkeologer kom till platsen, men personalen var fortfarande kvar. Det var därför möjligt att ta sig ner i gropen utan alltför stora risker. Stratigrafin dokumenterades översiktligt och schaktet mättes in med RTK.

Resultat

Ett ca 5,5x4,5 meter stort schakt grävdes i Ornäsgatan omedelbart nordväst om korsningen Berghauptmansgatan (bilaga 2). Efter att asfalten tagits bort lämnades en ca 1 meter bred remsa längs schaktets östra sidan ogrävd. Den djupare delen av schaktet var således 5x4 meter och ca 3 meter djupt.

Längs östra sidan gick fjärrvärmerören ca 1 meter ner och ovanpå dem kablar (bilaga 3). Den delen var utfylld med sand. Därunder fanns ett hårt slagglager ca 0,2 meter tjockt. Under det var slagglagret lösare. Slaggutfyllnaden var ca 2,0 meter tjockt. I botten av schaktet framkom lera, ca 113,7 m.ö.h. Avloppsröret låg på lera. På leran var ett naturligt vattenflöde.

Resten av schaktet var fyllt med slagg blandat med grus. Längs nordvästra kanten, 1,3-1,4 meter ner, syntes sotiga lager med slagg. De hörde förmodligen samman med det hårda lagret i öster, det var också mörkt i färgen.

Slutsatser

Huvuddelen av materialet i schaktet bestod av fyllnadsmassor från tidigare VA-schaktning. Det sintrade slagglagret i öster antyder dock att materialet där legat orört en längre tid. Det bör då även ha utgjort kanten för VA-schaktet.

Vid VA-grävning i korsningen Berghauptmansgatan 1993 grävdes schaktet ca 2,5 m djupt och den naturliga leran framkom ca 1,4 meter under gatunivå (Carlsson 1996). Det betyder att övre delen av den naturliga leran var bortschaktad i det aktuella schaktet.

Sammanfattning

Ett 5,5x4,5 meter stort schakt grävdes i anslutning till en läckande VA-ledning i Ornäsgatan. Schaktet grävdes ca 3 meter djupt. På botten framkom den naturliga leran. Fyllningen i schaktet bestod i huvudsak av slagg, från 1,0-1,4 meter under marknivå syntes i schaktets östra och norra kanter att den legat orörd under längre tid och längs östra sidan var lagret hopsintrat.

Referenser

Carlsson, Eva (1996). Arkeologisk schaktövervakning, Kung Magnigatan m.fl. raä 68, Falu stad och kommun, Dalarna. Dalarnas museum arkeologisk rapport 1996:4. Falun

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer:	431-8396-2020
Fornreg, uppdragsnummer:	202000952
Socken:	Falu stad
Fornlämning, RAÄ-nr:	Falun 68:1
Fornreg, lämningsnummer:	L2001:4288
Koordinater, mitten:	N 6718662
(SWEREF99 TM)	E 534295
Höjd (RH 2000):	116,70 m.ö.h. gatunivå
Inmätning:	RTK
Utförandetid:	2020-09-14
Schaktlängd:	5 meter
DM projektnummer:	656
DM diarienummer:	263/20
Arkeologisk personal:	Eva Carlsson
Projektansvarig:	

Dokumentationsmaterialet förvaras på Dalarnas museum. Inga fynd tillvaratogs.

Bilagor

Bilaga 1. Utdrag ur fastighetskartan skala 1:10 000.
Bilaga 2. Utdrag ur fastighetskartan med schaktet markerat, skala 1:500.
Bilaga 3. Foto över schaktet

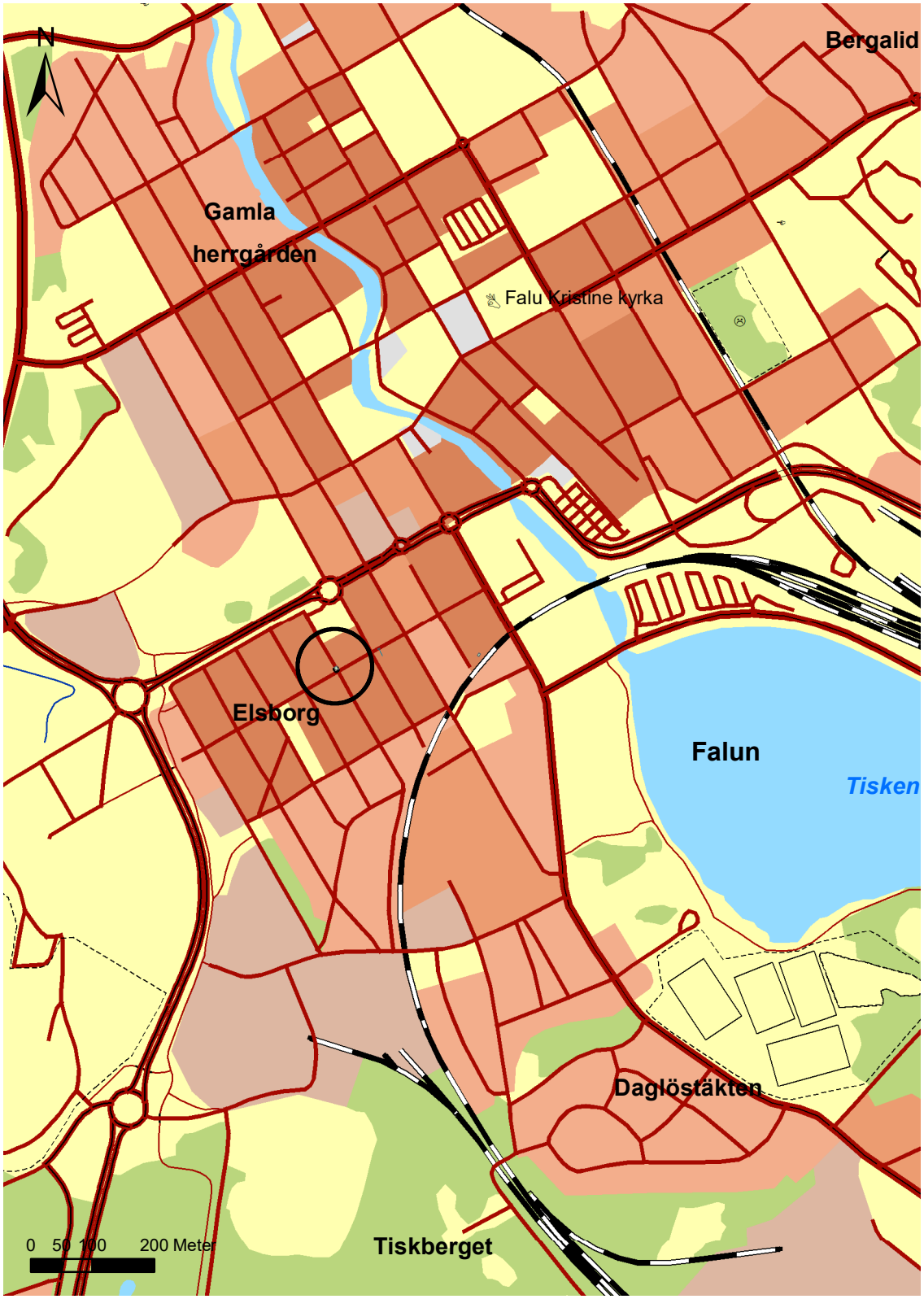

Bilaga 1. Utdrag ur fastighetskatran över Falun. Undersökningsområdet är beläget inom den svarta cirkeln. Skala 1:10 000

Bilaga 2. Schaktet, markerat med blått, grävdes i Ornäsgatan nära korsningen Berghaupmansgatan. Skala 1:500.

Bilaga 3. Schaktet från väster. I östra schaktväggen syntes det sandfyllda fjärrvärmeschaktet och under det slaggfyllnad ner till botten och avloppsröret. Röret låg på leran. Foto: Eva Carlsson.